

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.490/2016/4.szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 10.P.22.514/2015/19. számú, 2016. október 5. napján kelt ítélete ellen a felperes által 21., és az alperes által 22. sorszám alatt benyújtott fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a megfellebbezett rendelkezéseit **részben**, az alábbiak szerint **megváltoztatja**:

A felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 123 000 (százhuszonháromezer) Ft-ra leszállítja.

A felperes által a Magyar Államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 179 561 (százhetvenkilencezer-ötszázhatvanegy) Ft-ra, az alperes által fizetendőt 80 890 (nyolcvanezer-nyolcszázkilencven) Ft-ra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 37 000 (harminchétezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 119 907 (száztizenkilencezer-kilencszázhet) Ft fellebbezési eljárási illetéket a felperes köteles megfizetni az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes magáncélú használatra megvásárolta a **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú, VW (D) Passat Diesel típusú gépjárművet bruttó 2 500 000 Ft vételárért. A vételárból 2 100 000 Ft finanszírozására az alperes jogelődjével, a **(L.) Zrt**-vel (a továbbiakban: alperes) 2008. szeptember 23. napján svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött **(kölcsönszerződés száma)** A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztő részletek összegét és esedékességét, az összes törlesztő részlet összegét (3 907 800 Ft), a törlesztő részletek számát (120 alkalom), azaz a futamidőt, továbbá a teljes hiteldíjmutató értékét (19,34 %). A szerződés szerint a kamat- és az

árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és a kamatváltozás II.) elszámolásának módja az ún. havi normál konstrukció volt.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat 1. jelölése)** üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely többek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

- I.6.: „Normál deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevő a kamatváltozás I. és a II-t a Kölcsönbeadó Hirdetménye szerint köteles megfizetni.”

- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”

- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzpiaci szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”

- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejött napján”

- I. 25.: „Kamatváltozás:

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam /mértékadó árfolyam) - 1.

- Az Üsz. IV.4. pontja tartalmazza az ügyleti kamat számításának képletét.

- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció, és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.”

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.”

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat.”

Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása.”

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg”.

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 5. pontja szerint az

alperes a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig a felperes a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 7. pontja).

Az opciós szerződés 8. pontjában a felek rögzítették: „A Hitelező az e megállapodás szerint alapított vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a Kölcsönbevevő a jelen megállapodás 2. pontjában hivatkozott kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban - az esedékességet követő 15 napon belül - akár részben vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül.”

Az alperes opciós joga 2013. szeptember 23-án megszűnt.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti, a perbeli kölcsönszerződéssel összefüggő elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatláb induló mértékét 17,48 %-ban határozta meg. Ekkor (2015. IV. 27.) a felperes tartozása (lejárt és le nem járt) az alperes szerint 1 622 917 Ft volt. Az elszámolással szemben a felperes panasszal nem élt, az felülvizsgálnak minősül.

A szerződés az alperes felmondása folytán 2015. szeptember 23-án megszűnt.

A felperes módosított keresetében 100 000 Ft megfizetésére és a szerződéssel érintett gépjármű törzskönyvének kiadására kérte kötelezni az alperest. Keresetének jogalapjaként elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a szerződés nem jött létre, vagy ha igen, az érvénytelen elsősorban jogszabályba ütközés, másodsorban az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás hiánya miatt és ezen indokok alapján hivatkozott a szerződés tisztességtelenségére is. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződést hatályossá nyilvánítani. Előadta, hogy az alperesnek megfizetett 4 465 461 Ft-ot, azonban a jegybanki alapkamattal számolva csak 2 540 398 Ft megfizetésére lett volna köteles, ugyanakkor az alperes marasztalására irányuló keresetét 100 000 Ft-ban jelölte meg (18.számú irat). A szerződés létre nem jött, mint jogalap körében - utalva a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 205. § (2) bekezdésében foglaltakra - azzal érvelt, hogy hiányzik a szerződés lényeges eleme, mert abban a felek nem határozták meg az induló ügyleti kamatlábat. Az érvénytelenségre vonatkozó jogalap tekintetében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a szerződés az 1996. évi XCII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjába ütközik. A b) pont kapcsán utalt arra, hogy a THM olyan jogszabály alapján került meghatározásra és kiszámításra az Üsz. I/27. pontja figyelembevételével, amely a jelen jogügyletre nem alkalmazható, mivel gépjármű vételárára vonatkozó kölcsönről van szó, emellett a szerződés nem tartalmazza azon feltételek részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható. A c) pontra utalva, és figyelemmel a 1959-es Ptk. 217. § (1) bekezdésére is, kiemelte, a szerződés nem tartalmazza a kamat éves százalékos értékét, ami nemcsak a szerződés érvénytelenségét okozza, hanem ebből az is következik, hogy a THM-re vonatkozó szerződési feltétel sem lehet érvényes, mert annak részét képezi az ügyleti kamat.

Állította, az árfolyamkockázatról nem kapott megfelelő tájékoztatást, sem az egyedi szerződés, sem az Üsz. rendelkezések nem tartalmazzák, hogy a deviza árfolyamának változásából fakadó összes terhet korlátlanul ő köteles viselni. Ily módon a szerződés nem felel meg a Hpt. 203. § (4) és (5) bekezdéseiben foglalt követelményeknek, hiszen külön kockázatfeltárás nem történt. Állította, a szerződés aláírásakor akként tájékoztatták, hogy az árfolyamváltozásnak nincs reális valószínűsége. A törzskönyv kiadására vonatkozó keresete indokaként egyrészt arra hivatkozott, hogy a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul kiegyenlítette, másrészt azzal érvelt, hogy az

alperes opciós joga megszűnt, mivel érvénytelen az Üsz. e jog meghosszabbítására vonatkozó IV.7. pontja és az opciós szerződés 5. pontja.

Az alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte, mert szerinte a kereset nem felel meg a DH2 tv. 37. §-ában foglaltaknak.

Érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azt elismerte, hogy az ügyleti kamat induló éves százalékos értéke a szerződésben nem került meghatározásra. Álláspontja szerint azonban ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét, azt 17,48 %-ban határozza meg. Kifejtette, az összes törlesztő részlet összegéből kivonva a kölcsön összegét, a különbözet adja az összes induló kamatot, ebből pedig kiszámítható a kamat százalékos értéke, ekként a kamatláb meghatározásának hiánya, mint érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, s így módon a szerződés érvényessé nyilvánítható. Egyebekben vitatta, hogy a szerződés akár egészben vagy bármely pontját tekintve érvénytelen lenne. Hangsúlyozta, deviza alapú szerződést kötött a felperessel, ami árfolyamkockázattal járt, arról az Üsz. V.6. pontja megfelelő tájékoztatást nyújtott az egyedi szerződés és az Üsz. egyéb pontjaival együtt, valamint ezt szolgálták a felperes által elérhető ügyfél-tájékoztató prospektusok is.

A törzskönyv kiadására irányuló keresetre vonatkozó jogi álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független, atipikus biztosítéka, az nem az opciós jog megszűnéséhez kapcsolódik, hanem a felperes teljesítésével függ össze. Hangsúlyozta, a felperesnek még áll fenn tartozása vele szemben, ezért nem tarthat igényt alappal a perbeli gépjármű törzskönyvére. Egyebekben vitatta azt is, hogy megszűnt az opciós joga. Hivatkozott e körben a **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzat helyébe lépő **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat V.6. pontjában és az opciós szerződés 8. pontjában foglaltakra, amelyekből érvelése szerint az a következtetés vonható le, hogy az opciós szerződésben megfogalmazott jog ún. zárt opció, ami alapján a jogosult nem a szerződés megkötésétől, hanem az opciós szerződésben meghatározott feltétel bekövetkezésétől számított 5 éven belül gyakorolhatja vételi jogát.

Az elsőfokú bíróság ítéletével érvényessé nyilvánította a kölcsönszerződést 17,48 %-os mértékű induló ügyleti kamat meghatározásával, továbbá megállapította, hogy az Üsz. IV.7. pontja érvénytelen, és kötelezte az alperest, hogy a perbeli gépjármű törzskönyvét 15 nap alatt adja ki a felperesnek. Kötelezte a felperest az alperes javára 156 474 Ft perköltség és az állam javára 126 500 Ft eljárási illeték megfizetésére, az alperest pedig az állam javára 50 000 Ft eljárási illeték megfizetésére.

Az alperes permegszüntetés iránti kérelme kapcsán hangsúlyozta, a felperes a keresetében megjelölte a megítélése szerint fennálló érvénytelenségi okokat, meghatározva az érvénytelenség általa alkalmazni kért jogkövetkezményét, és levezette a jogkövetkezményhez kapcsolódó - álláspontja szerint helyes - elszámolást. Az, hogy ez az elszámolás helyes-e, nem a per megszüntetése körében értékelendő, hanem a per érdemére tartozó kérdés.

Érdemben a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára történt felperesi hivatkozással kapcsolatosan megállapította, hogy a THM-nek a szerződésben történő meghatározása megtörtént, annak százalékos mértéke szerepel az egyedi szerződésben, ezért emiatt a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. Egyébként az alperes - helyesen - a THM számítására irányadó jogszabályi rendelkezés alapján határozta meg a THM mértékét, hiszen a 41/1997. (III. 05.) Korm. rendelet (THM rendelet) alkalmazandó a gépjárműre vonatkozó kölcsönügyleteknél is, ellentétben a felperes álláspontjával. Hangsúlyozta, ha az alperes olyat díjat, költséget vagy egyéb járulékot terhel ki a felperesre, amelynek felszámítására nem volt sem jogszabály, sem szerződés alapján jogosult, ez nem azt jelenti, hogy e költségek szerződésben való feltüntetésének hiánya miatt a szerződés

érvénytelen, hanem, hogy azokat az alperes jogosulatlanul követeli a felperestől. Mindez a felek elszámolására tartozó kérdés.

Az ügyleti kamat százalékos értéke meghatározásának hiányára alapított érvénytelenségi ok (Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja) kapcsán kifejtette, a kamat nemcsak akkor tekinthető meghatározottnak, ha azt a felek összességében vagy százalékos formában feltüntetik a szerződésben, hanem akkor is, ha az a szerződés adataiból kiszámítható. Elfogadta az alperes védekezését, hogy az induló összes törlesztő részletet csökkentve a kölcsön összegével, az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározható, és a szükséges számítást elvégezve az 17,48 %. Álláspontja szerint a szerződés rendelkezéseiből egyértelműen megállapítható, hogy a felperest ügyleti kamatfizetési kötelezettség terheli, amelynek számítási módját az Üsz. IV.4. pontja adja meg. Mindebből azt a következtetést vonta le, hogy a felek szerződéses akarata kiterjedt az ügyleti kamat meghatározására és mértékére is, csak annak százalékban kifejezett értékét nem rögzítették a szerződésben. Hangsúlyozta, a peres felek közötti felülvizsgált törvényi elszámolásban is ez az induló ügyleti kamatmérték szerepel. Ehhez kapcsolódóan kifejtette: a kamatban való megállapodás miatti érvénytelenség jogkövetkezményét a jogalkotó levonta a DH2 tv-ben a felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával, ugyanis az elszámolásnak tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát is. A fogyasztó felperes az elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, vagy ha a kifogása jogerősen elbírálásra került, az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és a DH2 tv. 29. §-a értelmében annak eredménye a továbbiakban más polgári eljárásban nem vitatható. Utalt arra, az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult, ezáltal a szerződés érvényessé vált, konvalidálódott (1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont).

Alaptalannak ítélte a felperesnek azt a hivatkozását is, miszerint a szerződés az árfolyamkockázattal kapcsolatos alperesi tájékoztatás hiánya miatt érvénytelen. Kiemelte, a csatolt iratokból egyértelműen megállapítható volt, hogy a felek között svájci frank mértékadó devizanem figyelembevételével deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. A felperes személyesen is nyilatkozott arról, hogy a szerződés megkötését megelőzően tisztában volt azzal, hogy deviza alapú szerződést köt, sőt kifejezetten ő igényelte ezt a típusú finanszírozási formát. Az elsőfokú bíróság a Kúria 6/2013. PJE 1.2. pontjában, valamint a 2/2014. PJE pontjában foglaltakra és a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésére hivatkozva hangsúlyozta, bár a perbeli szerződéssel összefüggésben kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, a szerződés és az annak részét képező üzletszabályzat rendelkezéseiből egyértelműen meg lehetett állapítani gondos átolvasás, megfelelő értelmezés mellett, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, amely kizárólag a felperest terheli. Érvelése szerint az Üsz. árfolyamkockázattal kapcsolatos kikötése (V.6. pont) átlátható, érthető. Ezt együtt értelmezve az egyedi szerződés 7. pontjában foglalt ún. „mértékadó devizanem CHF” kitétellel, továbbá az Üsz. I.16., I.22., I.24. és I.25.b. pontjaival, egyértelmű kellett legyen a felperes számára, hogy a szerződésnek árfolyamkockázata van, és azt egyedül ő köteles viselni, korlátozás nélkül.

Minderre tekintettel szükségtelennek ítélte az alperes által indítványozott, a szerződéskötés során az alperes képviselőjében eljáró személy tanúkénti meghallgatását.

A törzskönyv kiadására vonatkozó keresethez kapcsolódóan alaptalannak ítélte az opciós szerződés 5. pontja érvénytelenségének megállapítására irányuló igényt, mert az nem alkalmas az opciós jogra törvény szerint nyitva álló 5 év meghosszabbítására, a vonatkozó rendelkezés ugyanis azt tartalmazza, az alperest legfeljebb addig illeti meg a vételi jog a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, amíg a felperes maradéktalanul nem teljesítette a tartozását.

Ugyanakkor az Üsz. IV.7. pontja rendelkezésének érvénytelenségét megállapította, mert az valóban alkalmas az opciós jog gyakorlására törvény által biztosított idő meghosszabbítására, hiszen ismételt vételi jog engedélyezésének kötelezettségét írja elő a felperes számára.

Megalapozottnak ítélte a felperes törzskönyv kiadására irányuló keresetét, azt kiadni rendelte a felperes részére azzal az indokkal, hogy az alperes opciós joga a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével megszűnt, s miután a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság, az alperes ezen joga az opciós jog megszűnésével együtt szűnt meg. Hangsúlyozta, az Üsz. IV.9. pontja, az Üsz.VI.1. pontjával és az opciós szerződés 7. pontjával együttesen értelmezve csupán annyit jelent, hogy ha a felperes teljesíti a fizetési kötelezettségét, az alperes köteles a törzskönyvet kiadni. Ugyanakkor e rendelkezésből nem vonható le olyan következtetés, miszerint az alperes az opciós joga megszűnése után is birtokban tarthatja a gépjármű törzskönyvét.

A szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset alaptalansága okán elutasította a felperes egyéb marasztalásra irányuló keresetét.

Az ítélet ellen a felperes és az alperes is fellebbezést nyújtott be.

A felperes a fellebbezésében az ítélet részbeni megváltoztatásával kérte kötelezni az alperest 100 000 Ft megfizetésére azzal az indokkal, hogy a szerződés érvénytelen a kamat szerződésben való feltüntetésének és az árfolyamkockázatról való tájékoztatásának a hiánya, valamint a THM helytelen meghatározása miatt. Továbbra is vitatta, hogy a felek között megállapodás született az ügyleti kamat induló mértékével kapcsolatosan, annak százalékos mértéke ugyanis álláspontja szerint nem állapítható meg a szerződés rendelkezéseiből, és ki sem számítható, az Üsz. kamatszámítás képletét tartalmazó IV.4. pontja erre alkalmatlan. Kifejtette, e tekintetben a törvényi elszámolás sem lehet irányadó, mert csak a szerződéskötéskor rendelkezésre álló adatok alapján lehet vizsgálódni. Egyebekben e körben - álláspontja szerint - ellentmondásos, homályos az ítélet indokolása, nem lehet abból megállapítani, hogy az elsőfokú bíróság amellet foglalt-e állást, hogy az Üsz. IV.4. pontjából egyértelműen kiszámítható az ügyleti kamat százalékos mértéke, vagy a szerződés a DH2 tv. alapján konvalidálódott illetve, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írt okból a szerződés teljesen vagy részlegesen érvénytelen, továbbá hogy ezt az érvénytelenségi okot az elsőfokú bíróság küszöbölte-e ki, vagy a DH2 tv. alapján elkészített törvényi elszámolás.

Véleménye szerint azzal, hogy az elsőfokú bíróság pótolta a kamat százalékos mértékét, lényegében módosította a keresetet annak megkötésére visszaható hatállyal, amire szerződési akarat hiányában nem lett volna lehetősége.

Egyebekben hivatkozott arra, ha a szerződés érvényessé vált utóbb, vagyis ha az az eset áll fenn, hogy konvalidálódott az induló ügyleti kamat százalékos mértéke tekintetében, az nem kereset-elutasítási, hanem permegszüntetési ok, mert - ha igaz az, amit az elsőfokú bíróság megállapít - az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása ezzel teljes körűen megtörtént, a törvényi elszámolásban foglaltaktól utóbb a bíróság sem térhet el. Nem értett egyet az elsőfokú bíróság megállapításával, ami szerint a törvényi elszámolás összes adatát vitathatta a DH2 tv. szerinti felülvizsgálat során, álláspontja szerint a részletes elszámolás adatainak kifogásolására a felülvizsgálat lehetősége nem terjedt ki.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet nem rendelkezett az érvénytelenség részleges megállapításáról a határozata rendelkező részében. Továbbra is hangsúlyozta, hogy miután az ügyleti kamat nem meghatározott a fentiek szerint, és egyébként is az alperes felszámít a tőkén és a kamaton kívül például szerződéskezelési díjat, árfolyamrést, az induló THM mérték sem lehet megalapozott és valós (Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pont).

A fentieken túlmenően megítélése szerint az árfolyamkockázat feltárásának hiánya miatt sem lehet deviza alapúnak tekinteni a szerződést, ezért árfolyam-különbözet megfizetése nem terheli. Álláspontja alátámasztásául hivatkozott a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésére, a 2008/48/EK irányelvre és a III/773/2015. AB határozatra.

Vitatta a terhére megállapított perköltséget is, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a pertárgyértéket helytelenül, az alperes egyoldalú közlésének a figyelembevételével határozta meg. Érvéle szerint az elsőfokú bíróságnak értékelnie kellett volna, hogy a kamat mértéke szerződésben való feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségi jogalapra vonatkozóan a keresete alapos volt, hiszen az elsőfokú bíróság érvénytelennek tekintette a szerződést, és valamiféle kamatmértéket meghatározott. Hangsúlyozta, hogy a törzskönyvre vonatkozó keresete is alapos lett, kizárólag a V.6. pont tisztességtelenségét nem állapította meg a bíróság, így módon ő túlnyomórészt pernyertes lett, ezért az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg a pernyertesség-pervesztesség arányát.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezés mellőzését és e körben a kereset elutasítását kérte. Továbbra is hangsúlyozta azt az álláspontját, miszerint a törzskönyv birtoklásának joga a szerződésnek az opciós joga megszűnésétől független biztosítéka. Véleménye szerint az Üsz. IV.9. pontja egyértelmű a tekintetben, hogy csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a felperes teljesítette a szerződésből eredő kötelezettségeit, az pedig a peradatokból egyértelműen megállapítható volt, hogy a felperes még tartozik neki. Példákkal hivatkozott az e körben álláspontja szerint irányadó bírói gyakorlatra. Utalt továbbá a 326/2011. számú Kormányrendelet 100. § (4) bekezdésére, amely szerint a törzskönyvvvel rendelkezni jogosult személy nem minden esetben a gépjármű tulajdonosa vagy üzembentartója.

Kiemelte, a szerződéskor hatályos Üsz. helyébe a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat lépett, amelynek a V.6. pontja szerint zárt opció került kikötésre a javára, ami azt jelenti, hogy az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltétel(ek) beálltától kezdődően gyakorolhatja. Ez pedig az opciós szerződés 8. pontja szerint az volt, hogy ha a felperes bármely részben nem tesz eleget fizetési kötelezettségének, továbbá ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül. Ebből adódóan e feltételek valamelyikének bekövetkeztekor kezdődik az opciós jog gyakorlására szerződésben rögzített 5 éves időtartam. A perbeli esetben ez a felmondólevél közlésével történt meg (2015. szeptember 23.) és ehhez az időponthoz képest 5 év még nem telt el, vagyis az opciós joga nem szűnt meg, amiből pedig az következik, hogy alappal tartja birtokában a perbeli gépjármű törzskönyvét.

Fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet felperes fellebbezésével érintett rendelkezéseinek a helybenhagyását kérte az elsőfokú eljárás során már kifejtett jogi indokai alapján.

A felperes fellebbezése nagyobb részt, az alperes fellebbezése teljesen alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a per főtárgya tekintetében a tényeket helyesen állapította meg, azokból az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő, okszerű következtetéseket vont le. Az ítéletábra túlnyomórészt egyetért a döntés indokaival is, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel érintett rendelkezéseit a per főtárgya tekintetében helybenhagyta, annak részbeni megváltoztatása a felperes által az alperesnek fizetendő perköltségére vonatkozott.

Az ítéletábra a fellebbezésben foglaltak kapcsán az alábbiakat emeli ki.

Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást a tekintetben, hogy az alperes per megszüntetése iránti kérelme alaptalan, mert a kereset megfelelt a DH2 tv. 37. §. (1) bekezdésében foglaltaknak: a felperes abban megjelölte a megítélése szerint fennálló érvénytelenségi okokat, továbbá az érvénytelenség általa alkalmazni kért jogkövetkezményét (a szerződés hatályossá nyilvánítása) és számításokat is végzett az érvénytelenség jogkövetkezményeként általa helyesnek tartott

elszámolásra vonatkozóan, melynek eredményeként marasztalási keresetet (100 000 Ft visszafizetése és törzskönyv kiadása) terjesztett elő. Az - ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt - a per érdemére tartozó kérdés, hogy ez az elszámolás helyes, avagy sem.

A per érdemét illetően az ítéletábra hangsúlyozza, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Oszttja azt az álláspontját is, hogy a felperes által felhozott - a fellebbezés tárgyát is képező - okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt állapítható meg a szerződés érvénytelensége.

Az ítéletábra e körben, valamint a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel a következőket emeli ki:

Az ügyleti kamatban való megállapodás hiánya:

A jelen ügyben alkalmazandó 1959-es Ptk. 205. § (2) bekezdése értelmében a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Visszterhes szerződés esetén mindenképpen lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. Kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ennek megfelelően a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. Bankkölcsönszerződés esetén az adós kamat fizetésére köteles (1959-es Ptk. 523. § (2) bekezdés), így az adós által teljesítendő ellenszolgáltatást úgy kell meghatározni, hogy az az ügyleti kamatot is tartalmazza. Ez azonban - amint arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt - nem jelenti azt, hogy a szerződésben feltétlenül rögzíteni kell az ügyleti kamatláb megjelölését. Jelen esetben tény, hogy a felperes által fizetendő ellenszolgáltatás szerződésben meghatározott induló mértéke, azaz a törlesztő részletek összege meghaladja a kölcsön összegét, ez pedig igazolja az ügyleti kamatban való megállapodást. Mindezt nem érinti, hogy a törlesztő részletek a tőkén és a kamaton felül esetlegesen egyéb, az adós részéről teljesítendő fizetési kötelezettségeket is tartalmaznak.

Ettől eltérő kérdés, hogy a Hpt. 213 § (1) bekezdés c) pontja alapján a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződések esetében nem mellőzhető a kamat éves százalékos értékének szerződésben való feltüntetése. Ennek elmulasztása azonban nem a szerződés létrejöttét, hanem a jogszabályi rendelkezés alapján annak semmisségét eredményezi. Nincs jelentősége annak, hogy az ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét, vagy csupán annak részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható az érvénytelenségnek az a legalapvetőbb következménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott jogkövetkezményei közül - a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében is - a körülményektől függően sor kerülhet a szerződés hatályossá, vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés). Ennek az érvénytelenségi oknak a következményét azonban - amint arra helytállóan utalt az elsőfokú bíróság - maga a jogalkotó rendezte a DH2 tv-ben előírt ún. felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával. A pénzügyi intézményeknek ugyanis az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42., 54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között

tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények. A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el. Mindebből következően az ügyleti kamat éves százalékos értéke megjelölésének hiánya miatti érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló kereset (illetve az ellenkérelem) elbírálása során az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában illetve a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében megjelölt jogkövetkezményei közötti választás lehetősége arra korlátozódik, hogy a bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést azzal, hogy az érvénytelenség okának kiküszöbölése körében lényegében csupán rögzíti annak eredményét, ahogyan maguk a felek orvosolták a szerződés hibáját.

Itt utal az ítélet arra, téves a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, miszerint az ún. részletes elszámolás 1. számú melléklete nem maga a felülvizsgált elszámolás. A nem részletes elszámoló levél 1. oldal utolsó bekezdése tartalmaz arra vonatkozó tájékoztatást, hogy milyen módon lehet „részletes törvényi elszámolást” igényelni illetve azt letölteni a megadott honlapról, megelőző regisztrációt követően. Ily módon a tényekkel ellentétes a felperes megállapítása, miszerint a részletes elszámolás nem része a törvény által előírt elszámolásnak.

Lényeges a fentiekén túl, hogy a DH2 tv. 18. § (1) bekezdése anélkül tette lehetővé a fogyasztó számára a pénzügyi intézmény által részére megküldött elszámolás vitatását, hogy e tekintetben bármiféle korlátot írt volna elő, következésképpen a fogyasztó panasszal élhetett mind az elszámolás alapjául vett adatok - köztük az induló ügyleti kamatláb -, mind az elszámolás eredménye tekintetében, a fentebb kifejtettek szerint a részletes törvényi elszámolás alapján.

Jelen esetben a perbeli kölcsönszerződés fentiek szerinti felülvizsgált elszámolása nem vitásan megtörtént, annak során az alperes - a felperesek által a keresetlevélhez csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan - az éves induló ügyleti kamatlábat 17,48 %-ban határozta meg, s miután a felperes ezt a kamatmértéket - a fent részletezettek szerint - ráutaló magatartással elfogadta, ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság. A kifejtettek alapján nem volt akadálya annak, hogy a felülvizsgált elszámolás keretében megállapított kamatmérték meghatározásával az elsőfokú bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést részben a fentebb kifejtettek, részben pedig más okfejtés alapján. Az ugyanis egyértelműen megállapítható az elsőfokú ítélet jogi indokolásából - ellentétben a felperes fellebbezésében foglaltakkal -, hogy az elsőfokú bíróság kettős indokolást alkalmazott: az ítéletábra által a fent részletezettek szerint elfoglalt és helyesnek tartott jogi álláspont mellett elfogadta az alperes számításait, és ennek alapján megállapította, hogy a szerződés adataiból és rendelkezéseiből is kiszámítható az induló ügyleti kamat mértéke. Bár az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak ez utóbbi álláspontjával nem ért egyet, ez a perbeli jogvita elbírálása szempontjából közömbös, hiszen maga az elsőfokú döntés helyes, az érvénytelenség jogkövetkezményét az

elsőfokú bíróság helytállóan alkalmazta, ennek során az induló éves ügyleti kamatlábat helyesen határozta meg.

Annak a döntés szempontjából nincs jelentősége, hogy az elsőfokú bíróság a szerződés kamat feltüntetésének hiánya miatti részleges vagy teljes érvénytelenségére alapította a döntését, és az is irreleváns, hogy a felperes nem kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását, vagy hogy az érvénytelenség alkalmazott jogkövetkezménye mennyiben felel meg egyik vagy másik fél érdekeinek. Ha ugyanis a fél az érvénytelenségi perben az érvénytelenség jogkövetkezményének a levonását kéri, a bíróság mérlegelési körébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei közül melyiket alkalmazza. Ennek egy korlátja van, nem alkalmazhat olyan következményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (Legfelsőbb Bíróság: Az érvénytelenség jogkövetkezményeiről 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 7. pont).

Téves a felperes fellebbezésének azon hivatkozása is, miszerint az érvénytelenséget (részleges érvénytelenséget) az ítélet rendelkezései között kell kimondani, az állandó bírói gyakorlat szerint ugyanis ezt elegendő az ítélet jogi indokolásában kifejteni, és kizárólag a levont jogkövetkezményekről kell az ítéletben rendelkezni.

A THM helytelen meghatározása:

A felek szerződése rögzíti a teljes hiteldíjmutató induló, százalékban kifejezett mértékét, ezért megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. Ettől eltérő kérdés, hogy annak meghatározása helyes-e, a fent kifejtettek szerinti mértékű induló ügyleti kamat figyelembevételével történt-e, azaz az ügylet tényleges terheit tartalmazza-e. Ha nem, az nem eredményezi a szerződés semmisségét, hanem a szerződés akarati hiba miatt megtámadható az 1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdése alapján, a felperes azonban a szerződést nem támadta meg. Ezen kívül közömbös, hogy a DH törvények alapján tisztességtelen árfolyamrés is szerepel a THM-ben, hiszen ezt az érvénytelenségi okot a jogalkotó a DH törvények megalkotásával rendezte, az alperes a szerződés megkötésére visszamenő hatállyal köteles volt elszámolni a THM-ben megjelenő árfolyamrésszel a felperes javára, és miután a törvényi elszámolás megtörtént, az emiatti érvénytelenségi ok kiküszöbölődött.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya:

A felperes a fellebbezésében változatlanul hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperestől tájékoztatást nem kapott, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. Mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen fejtette ki, a 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének a rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött deviza hitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek

tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottnak nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következőkes bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázatfeltáró nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat illetve az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.5. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezentúl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.6., I.17., I.22., I.24., I.25.b., c. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őket terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17.), a mértékadó árfolyam (I.24.), a kamatváltozás I. és kamatváltozás II., fogalma (I.25.b., c., pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan

tájékoztadják a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE). Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek. A felperes a személyes meghallgatása során azt adta elő, tisztában volt azzal, hogy változik a törlesztő részlet összege az árfolyam függvényében, továbbá arról is beszámolt, hogy „felső határról” nem volt szó. Az előbbiek figyelembevételével megállapítható, a felperesnek - függetlenül attól, hogy a szerződést és a részét képező Üsz-t mennyire tanulmányozta át - fel kellett ismernie, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben - felső határ nélkül - növekedhetnek a szerződés futamideje alatt.

Alaptalanul kifogásolta a felperes, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta döntése során az Alkotmánybíróság III/773/2015. számú határozatában és a Kúria 2/2014 Polgári jogegységi határozatában foglaltakat. A III/773/2015. AB határozat tárgya a Kúria 2/2014.PJE határozat rendelkező részének 1. pontja és az ahhoz kapcsolódó indokolás III/1. pontja alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés volt, amelyet az Alkotmánybíróság alaptalannak ítélt és elutasított. Ez azt jelenti, a jogvita elbírálása során irányadónak tekintendő a polgári jogegységi határozat, amelyre egyébiránt a felperes fellebbezését maga is alapította. Az elsőfokú bíróság - a fent részletezettek szerint - a jogegységi döntésben foglalt iránymutatás helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli, és hogy annak nincs felső határa.

A felperes által hivatkozott 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CL. XII. tv. (a továbbiakban: Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit „A hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - az irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve, egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést sem az irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.

Miután - a fentiek szerint - a szerződés érvénytelensége az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás hiánya vagy nem megfelelő volta miatt nem volt megállapítható, nem volt helye az érvénytelenség jogkövetkezménye levonásának sem, ezért a fellebbezés alaptalan volt az alperes marasztalására vonatkozó részében.

A törzskönyv kiadása:

Az alperes vitatta egyrészt, hogy megszűnt az opciós joga, másrészt állította, hogy a törzskönyv birtoklásának joga a szerződésnek az opciós joga megszűnésétől független atipikus biztosítéka (Üsz.IV.9.pont). Az ítéletábra nem osztja az alperesnek a törzskönyv kiadására irányuló fellebbezése jogi indokait.

Kétségtelen, hogy az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát

mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 7. pontja szerint a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban akként rendelkezik, „a kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg”. Az idézett szerződési feltételek megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 5. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes értelmezéséből eltérően -, hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélőtábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó az 1959-es Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak teljes megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltotta. Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV.9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt.

Minderre figyelemmel az alperes álláspontjával szemben az opciós joga az annak megkötésétől számított 5 év elteltével, azaz - a perbeli esetben - 2013. szeptember 23. napján megszűnt, ezért azt a szerződés felmondásakor (2015-ben) alappal nem gyakorolhatta.

A fenti megállapítással ellentétes következtetés - az alperes álláspontja szerint a szerződés részévé váló - **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. megjelölésű üzletszabályzat V.6. pontjából sem vonható le. E rendelkezés szerint ugyanis a hitelező az opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt, ez pedig a szerződéskötéstől számított - és nem a feltétel bekövetkeztétől irányadó - 5 év. Erre tekintettel nem volt szükséges annak vizsgálata, hogy az új üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált-e. Miután az alperes opciós joga megszűnt, nincs jogalapja a perbeli gépjármű törzskönyvének birtokban tartására.

Megjegyzi az ítéletábra, a fentiekkel azonos módon foglalt állást a Kúria az öttagú tanácsban meghozott Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítéletében. Kiemelte, hogy a vonatkozó szabályok (az Üsz.IV.9. és VI.1. pontja, valamint az opciós szerződés 7. pontja) szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszerítése érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Mindennek nem mond ellent az alperes által hivatkozott 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 100. § (4) bekezdésének az a rendelkezése, amely szerint a törzskönyvvvel jogszerűen rendelkező ügyfélnek kell tekinteni egyebek között azt a pénzügyi intézményt, amelynél a törzskönyvet a jármű tulajdonosa pénzügyi követelés fejében letétbe helyezte, feltéve, hogy ez a rendelkezési jogot megalapozó okiratból megállapítható. Az alperes által hivatkozott kormányrendelet sem biztosítja ugyanis a hitelezőnek a törzskönyv letéti őrzésének jogát önmagában azon az alapon, hogy a gépjármű vételárát vagy annak egy részét a gépjármű tulajdonosa a hitelező által nyújtott kölcsönösszezből egyenlítette ki. A törzskönyv biztosítéki célú letétbe helyezésének alapja a felek erre vonatkozó megállapodása lehet, amely megállapodás tartalma dönti el, hogy a hitelező milyen feltételekkel és meddig tarthatja letéti őrzésében a törzskönyvet.

Az ítéletábra az elsőfokú eljárás pertárgyértékét az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl annak a megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. A felperesnek az alperes által nyilvántartott tartozása 1 398 839 Ft a peradatok szerint, ezért az ítéletábra az elsőfokú perértéket 4 340 859 Ft-ban állapította meg (az alperes által kimutatott tartozás 1 398 839 Ft, a felperes által meghatározott legmagasabb marasztalási összeg 2 342 020 Ft, a törzskönyv kiadásával kapcsolatos kereset perértéke 600 000 Ft). Miután nem volt pontos adat arra, hogy a keresetlevél benyújtásakor mennyi volt a felperes tartozása, az ítéletábra a szerződés megszűnésekor kimutatott felperesi tartozást vette alapul.

A fentiek szerint megállapított elsőfokú pertárgyértéket is figyelembe véve, és tekintettel a peres feleknek a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódó keresetet érintő pervesztessége-pernyertessége arányára (20-80 % a felperesre terhesebben), valamint arra, hogy a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset tárgyában a felperes lett pernyertes, az ítéletábra - a felperes erre irányuló fellebbezése folytán - leszállította a felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét, valamint - a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - felemelte a felek által az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét a rendelkező részben foglaltak szerint.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részének érintetlenül hagyása mellett, a megfellebbezett rendelkezéseket részben megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

Az ítéletábra a másodfokú perértéket a felperes fellebbezése kapcsán 1 498 839 Ft-ban (1 398 839 Ft a felperesnek az alperes által nyilvántartott tartozása és 100 000 Ft a marasztalási igény), az alperes fellebbezésével összefüggésben 600 000 Ft-ban határozta meg.

A peres feleknek a fentiek szerint meghatározott pertárgyértékből kiindulva megállapított pervesztessége-pernyertessége arányát figyelembe véve a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (3), valamint (5) bekezdése és 4/A. §-a szerint számított ügyvédi munkadíj alapján - nagyobb pervesztességére tekintettel - a felperest kötelezte az alperes javára másodfokú részperköltség megfizetésére - kis kerekítéssel - a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

Az eredménytelenül fellebbező alperes fellebbezésére az illetéket leróta, így erről az ítéletábrájának nem kellett rendelkeznie, míg a felperesi fellebbezés alapján felmerült, és a felperes illetékfeljegyzési joga folytán az állam által előlegezett illetéket a per főtárgya tekintetében sikertelenül fellebbező felperes köteles megfizetni az 1990. évi XCIII. tv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint.

S z e g e d, 2017. február 1.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Tóth Gabriella sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró